

**การแปลงเพศในบริบทของความหลากหลาย
ทางเพศกับมุมมองที่เห็นต่างระหว่างวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์
The context of diversity in Transgender of the difference between
Sciences and Social Sciences**

วสันต์ ปวนปุ่นวงศ์*

Wasan Pounpunwong

บทคัดย่อ

การแปลงเพศในบริบทของความหลากหลายทางเพศกับมุมมองที่เห็นต่างระหว่างวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์ มีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษามุมมองทางด้านสังคมที่สะท้อนลักษณะคำอธิบายที่ว่าด้วยเรื่องของการแปลงเพศ ซึ่งในที่นี้จะเน้นเฉพาะการเปลี่ยนแปลงของเพศชายที่เปลี่ยนมาเป็นเพศหญิงว่าสังคมนั้นมีความคิดเห็นอย่างไรในการที่บุคคลหนึ่งซึ่งเป็นเพศชายแล้วได้ผ่านการศัลยกรรมการแปลงเพศให้เป็นเพศหญิง กรอบแนวคิดที่ใช้ศึกษาในเรื่องนี้ก็จะใช้ประเด็นการอธิบายโดยใช้การอธิบายตามกรอบวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์ว่าทั้งสองแนวคิดนี้ได้ให้คำอธิบายเกี่ยวกับการแปลงเพศของผู้ชายให้เป็นผู้หญิงว่ามีความแตกต่างกันอย่างไรบ้าง

คำสำคัญ : การแปลงเพศ, วิทยาศาสตร์, สังคมศาสตร์

Abstract

Article about “The context of diversity in Transgender of the difference between Sciences and Social Sciences “Study to reflect of the social context and explanations about transgender phenomenon. Which focused on the transformation of the male sex change to female. Moreover this articles focused on feedback the society in which one individual about male sex change to female. There for the framework in this article are sciences and social sciences that both concepts are explained about transgender men and women are different.

Key words: Transgender, Sciences, Social Sciences

บทนำ

เนื่องในปัจจุบันนั้นสังคมของเราได้มีเป็นสังคมพหุนิยมซึ่งประกอบกันขึ้นด้วยความหลากหลายทางด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของเชื้อชาติ ศาสนา ค่านิยม ความเชื่อ และวัฒนธรรมต่างๆ สิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงการเป็นองค์ประกอบของสังคมเพื่อให้สังคมหนึ่งๆนั้นสามารถให้เกิดการพัฒนาและดำรงอยู่ต่อไปได้ และที่สำคัญจากหัวเรื่องที่กำลังกล่าวเอาไว้ข้างต้นนั้นในที่นี้คงจะปฏิเสธไม่ได้ว่าสังคมในปัจจุบันนั้นก็ย่อมประกอบไปด้วยเพศที่หลากหลายเช่นกัน เพราะในสังคมปัจจุบันที่เราเห็นนั้นไม่ได้มีเพียงสองเพศคือ ผู้หญิงและผู้ชาย แต่ในสังคมปัจจุบันนี้ยังมีกลุ่มที่

* อาจารย์ประจำอาจารย์ประจำคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

ชอบเพศเดียวกัน มีรสนิยมทางเพศในการรักเพศเดียวกันซึ่งสังคมก็ให้คำนิยามที่แตกต่างกันไป เช่น กระเทยทอมดี้ เกย์ เป็นต้น ซึ่งความหลากหลายทางเพศเหล่านี้มันสะท้อนให้เห็นถึงความซับซ้อนและเป็นการยากอย่างยิ่งที่จะหาคำอธิบายว่าเพศไหนเป็นอย่างไร ซึ่งปรากฏการณ์ที่เห็นได้ชัดและน่าจะสร้างความสับสนให้แก่สังคมในปัจจุบันนี้ก็คือ การแปลงเพศ โดยเฉพาะในที่นี้หมายถึง “การแปลงเพศจากเพศชายมาเป็นเพศหญิง” ซึ่งทำให้เกิดการแยกไม่ออกว่าคนไหนผู้หญิงแท้คนไหนผู้หญิงเทียม นอกจากนี้การแปลงเพศดังกล่าวยังเป็นเรื่องของ การเปลี่ยนสถานะและบทบาททางสังคมอีกด้วย ดังนั้นจึงเป็นสิ่งที่ท้าทายว่าสังคมจะหาคำอธิบายให้ปรากฏการณ์นี้อย่างไร ซึ่งในที่นี้จะให้ความสำคัญระหว่างสองแนวคิดที่มีผลต่อการอธิบายและสร้างความเข้าใจให้แก่สังคมก็คือ **อธิบายปรากฏการณ์โดยผ่านมุมมองทางด้านวิทยาศาสตร์และการอธิบายโดยผ่านมุมมองทางด้านสังคมศาสตร์** โดยจะชี้ให้เห็นว่าทั้งสองแนวความคิดจะมีมุมมองเกี่ยวกับการแปลงเพศในบริบทของความหลากหลายทางเพศนี้อย่างไร

ความรู้ในเรื่องความหลากหลายของเพศนี้ไม่ได้ก่อตัวขึ้นในยุคของโลกาภิวัตน์นี้เอง แต่มันได้เกิดขึ้นตั้งแต่อดีตแล้วและดำเนินมาจนถึงปัจจุบัน ซึ่งเพียงแต่ยุคโลกาภิวัตน์นี้เป็นยุคที่เผยแพร่ความหลากหลายนี้ให้สังคมได้รับรู้เท่านั้น และในความรู้เกี่ยวกับความหลากหลายเรื่องเพศนั้นในแต่ละยุคสมัยก็มีการอธิบายที่แตกต่างกันออกไป เช่น ในสังคมกรีกโบราณแต่ก่อนความรู้ในเรื่องเพศนั้นไม่ได้จำกัดอยู่ว่าผู้ชายจะต้องแต่งงานกับผู้หญิง เพราะว่าการแต่งงานนั้นมีความเชื่อว่า การที่ผู้ชายจะมีความรักกับผู้หญิงนั้นจะนำมาซึ่งการเสื่อมเสียทรัพย์สิน และสูญเสียอำนาจทางการเมืองเพราะเห็นว่าการนำทรัพย์สินเหล่านั้นมาเลี้ยงดูผู้หญิง ดังนั้นสังคมของกรีกโบราณจึงมักนิยมมีความรักหรือความสัมพันธ์ทางเพศระหว่างผู้ชายกับผู้ชาย ส่วนผู้หญิงนั้นถูกกันออกจากความเป็นภรรยาแต่มีฐานะเป็นหน่วยในการผลิตประชากรเท่านั้น หรือลักษณะการรักร่วมเพศในการอธิบายในช่วงเวลาศตวรรษที่ 19 ก็ได้มีการอธิบายความหลากหลายทางเพศผ่านมุมมองของพวกชาวตะวันตกที่นับถือศาสนาคริสต์ซึ่งแน่นอนว่า ศาสนาคริสต์มองเรื่องแบบนี้เป็นเรื่องสกปรกโดยมีพื้นฐานแนวคิดจากหลักศาสนาที่เกี่ยวกับความบริสุทธิ์และไม่บริสุทธิ์ ซึ่งการอธิบายลักษณะการรักร่วมเพศไม่ว่าจะเป็นชายหรือหญิงก็ล้วนแต่เป็นการกระทำของพฤติกรรมด้านมืดด้วยกันทั้งสิ้น รักร่วมเพศจึงเป็นเรื่องต้องห้าม แต่การจะสรุปว่าอะไรเป็นการรักร่วมเพศก็ไม่ใช่ว่าเป็นเรื่องง่าย ดังนั้นในที่นี้การอธิบายว่าอะไรคือการรักร่วมเพศก็ต้องให้ความสำคัญกับคำว่า Homosexuality ซึ่งถูกสร้างขึ้นมาในปลายศตวรรษที่ 19 ว่าหมายถึงอัตลักษณ์ของบุคคลที่เกิดขึ้นเมื่อสองร้อยปีที่แล้ว เพราะสำหรับการกำหนดเวลาที่แน่นอนทางประวัติศาสตร์สังคมและเพศนั้นไม่ได้มีความชัดเจนเท่ากับประวัติศาสตร์ทางการเมือง สำหรับปลายศตวรรษที่ 19 ความรักร่วมเพศได้กลายเป็นรากฐานสำคัญของอัตลักษณ์ของความเป็นบุคคล แต่อย่างไรนั้นในฐานะเรื่องความหลากหลายทางเพศนี้เป็นผลผลิตของสภาวะความเป็นสมัยใหม่ (Modernity) จึงทำให้ความหมายนั้นไม่ได้หมายความว่า จะอยู่ในเรื่องของกามกิจในเพศเดียวกันเสมอไป แต่อาจเป็นเรื่องของบุคลิกภาพ และรวมไปถึงการเชื่อมโยงอำนาจรัฐด้วย

ในปัจจุบันความหลากหลายทางเพศนั้นได้ถูกพัฒนาขึ้นในรูปแบบของความเป็นรูปธรรมมากขึ้นเพราะมันไม่ใช่เป็นเรื่องของความเชื่อและพิธีกรรมอีกต่อไป แต่มันเปลี่ยนแปลงมาในลักษณะการที่ต้องการเปลี่ยนแปลงเพศของตนเองที่มีแต่กำเนิดให้กลายเป็นอีกเพศหนึ่งตามที่ตนเองต้องการแสดงบทบาทในเพศนั้น ซึ่งในยุคของโลกาภิวัตน์นี้ไม่มีการพัฒนาเทคโนโลยีในด้านของการแพทย์เพื่อที่สามารทำให้ผู้ที่ต้องการเปลี่ยนเพศของตนเองก็ยังสามารถทำได้ เช่น ผู้ชายต้องการเปลี่ยนเพศเป็นผู้หญิงการแปลงเพศ ซึ่งการแปลงเพศก็คือการรักษาผู้ป่วยที่มีความผิดปกติของการรับรู้เพศ เพื่อสร้างอวัยวะเพศหญิง จากอวัยวะเพศชาย (หรืออวัยวะเพศชายจากอวัยวะเพศหญิง ซึ่งมีน้อยมาก) ให้มีลักษณะภายนอกตรงตามสภาพจิตใจที่สะท้อนออกมาเป็นผู้หญิงรวมทั้งการแสดงบทบาทของความเป็นภรรยาเกิดขึ้น ซึ่งในที่นี้ก็มีเรื่องของจิตใจเข้ามาเกี่ยวข้อง ซึ่งในปรากฏการณ์นี้ได้แตกต่างจากการร่วมเพศหรือความหลากหลายเรื่องเพศในอดีตที่มักเป็นเรื่องของจารีตประเพณี โดยที่ยังรักษาความเป็นเพศของตนเองไว้ในด้านของร่างกายและจิตใจ ดังนั้นปรากฏการณ์จึงทำให้เกิดคำถามว่าถ้าเกิดการเปลี่ยนเพศแล้วผู้ที่เปลี่ยนจะดำรงบทบาทอย่างไรในสังคม โดยเฉพาะสังคมไทย ดังนั้นจึงเกิดการตั้งคำถามโดยการใช้อรรถศาสตร์ทางด้านวิทยาศาสตร์เข้าอธิบายรวมไปถึงใช้วิธีคิดทางด้านสังคมศาสตร์มาอธิบายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นเพื่อให้เกิดผลต่อสังคมที่จะยอมรับและทำความเข้าใจในเรื่องของ

การแปลงเพศนี้ซึ่งก่อนที่จะศึกษาเรื่องของการแปลงเพศนั้นเราต้องมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องเข้าใจในเรื่องความเป็นผู้หญิงและความเป็นผู้ชายเสียก่อน เพราะถ้าไม่รู้ต้นเหตุของการเป็นเพศดั้งเดิมก็ไม่สามารถอธิบายเรื่องการเปลี่ยนเพศได้เพราะการอธิบายปรากฏการณ์นี้ไม่สามารถอธิบายจากสิ่งที่เห็นปรากฏขึ้นเท่านั้น แต่เราต้องหาทางอธิบายเบื้องหลังของพฤติกรรมดังกล่าวที่ส่งผลให้เกิดปรากฏการณ์นี้ด้วย¹

การก่อกำเนิดของวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์

การที่จะเข้าใจในเรื่องความเป็นวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์นั้น ก่อนอื่นต้องเข้าใจที่มีของสองคำนี้ก่อน คือ เราต้องย้อนหลังไปในอดีตเพื่อศึกษาต้นกำเนิดที่มาที่ไปของสองคำนี้กล่าวคือ นักปราชญ์ (Philosopher) ในขณะนั้น นักปราชญ์จะสนใจในเรื่องของการแสวงหาความรู้ (Search of Knowledge) แต่การได้มาซึ่งความรู้ทำให้เกิดปัญหาว่าความรู้ที่จริงคืออะไร ซึ่งเป็นลักษณะการตั้งคำถามของนักปรัชญากรีกโบราณ ดังนั้นจึงมีการถกเถียงกันเพื่อหาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับความรู้ เช่น Plato ให้ความหมายว่าความรู้เป็นสิ่งที่ยึดถือได้ ในขณะที่ Aristotle ให้ความหมายของความรู้ว่าเป็นเรื่องของความเข้าใจสาเหตุอันเป็นข้อเท็จจริงที่มีหลักฐานและพยานในการรับรู้เรื่องนั้นๆ

Bertrand กล่าวใน Theory of Knowledge ได้พูดถึงนิยามการหาความรู้ที่แท้จริงคืออะไรนั้นเป็นสิ่งที่ยาก เพราะไม่สามารถที่จะวัดได้ ตั้งอยู่บนความเชื่อ และความเชื่อที่อยู่ในข้อเท็จจริงคืออะไร ดังนั้นจึงมีโอกาสรู้นั้นจะผิดพลาดและเกิดความคลุมเครือได้ ด้วยเหตุนี้เพื่อให้เกิดความแน่นอน Bertrand จึงเสนอว่า กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ (Science Process) จะสามารถช่วยให้ความเชื่อหรือความรู้ดังกล่าวมีความถูกต้องแน่นอนมากยิ่งขึ้น โดยเป็นการใช้วิทยาศาสตร์เข้าไปเป็นเครื่องมือในการหาความจริงที่เรียกว่า ญาณวิทยา (Epistemology) อันหมายถึงขอบเขตของความรู้และกระบวนการตรวจสอบความถูกต้องความรู้ นอกจากนี้สิ่งที่ Bertrand พูดถึงก็คือ สิ่งใดที่พิสูจน์ได้ให้เรียกว่า ศาสตร์ ส่วนสิ่งใดที่ต้องรอการพิสูจน์ให้เรียกว่า ปรัชญา ซึ่งโดยสรุปก็คือ ศาสตร์เป็นผลของการแสวงหาความรู้ขณะที่ปรัชญาเป็นขบวนการเรียนรู้ ดังนั้นปรัชญาจึงถือว่าเป็นแหล่งที่มาของศาสตร์ ซึ่งในระยะต่อมาการพัฒนาเรื่องศาสตร์นี้ก็พัฒนาไปในเรื่องของศาสตร์ทางธรรมชาติหรือวิทยาศาสตร์ธรรมชาติและศาสตร์ทางด้านสังคมหรือสังคมศาสตร์ ดังนั้นวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์จึงถือกำเนิดที่มาจากที่เดียวกันคือปรัชญา แต่ในที่มาจากที่เดียวกันนั้นก็มีความแตกต่างในวิธีการอธิบายปรากฏการณ์ที่แตกต่างกันออกไป²

1. ความเป็นวิทยาศาสตร์

วิธีการศึกษาที่ตั้งอยู่บนฐานแห่งความเป็นศาสตร์นั้นถือได้ว่าเป็นวิถีทางหนึ่งที่ทำให้เราได้มาซึ่งความรู้และสามารถนำความรู้นั้นมาอธิบายในเรื่องของปรากฏการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นได้ใกล้เคียงกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงๆ ดังนั้นพัฒนาการทางวิทยาศาสตร์นั้นเราได้ยอมรับกันในปลายศตวรรษที่ 18 เป็นต้นมา ซึ่งต่อมาจะเรียกว่า ศาสตร์ (Science) หรือความเป็นศาสตร์ ซึ่งถือว่าความรู้ดังกล่าวเป็นความรู้กระแสหลักที่เป็นทั้งวิธีคิดและเป็นวิธีทางทำความเข้าใจที่ทรงอำนาจกำหนดกรอบการศึกษาทำความเข้าใจในปรากฏการณ์ต่างๆ ด้วยเหตุนี้สิ่งที่ทำให้เชื่อและยอมรับกันว่าความรู้ที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานแห่งความเป็นศาสตร์นั้นแตกต่างออกไปจากความเชื่อทางศาสนา สามัญสำนึกธรรมดา หรือความรู้แบบอื่นๆ ก็คือความรู้ที่วางอยู่บนพื้นฐานของความเป็นศาสตร์นั้นเป็นสิ่งที่ถูกสร้างขึ้นและสามารถตรวจสอบพิสูจน์ได้จากปรากฏการณ์จริงเชิงประจักษ์ (Empirical World) และที่สำคัญคือความที่เป็นศาสตร์ได้กลายเป็นเครื่องมือสำคัญที่ให้นักวิจัยเชื่อมั่นว่าตนเองสามารถทำนายและควบคุมเหตุการณ์ต่างๆ โดยเฉพาะเหตุการณ์ทางธรรมชาติ การวิเคราะห์ดังกล่าวก็อาศัยตัวทฤษฎีเป็นกุญแจสำคัญเพื่อแสวงหาความจริงอีกด้วย

ศตวรรษที่ 16 ได้มีการเกิดขึ้นของการพัฒนาด้านความเป็นศาสตร์อย่างมีระบบ โดยเริ่มจากการบุกเบิกของ Francis Bacon ซึ่งเป็นผู้วางรากฐานทางความคิดเชิงประจักษ์นิยม (Empiricism) โดยมีสาระสำคัญคือ สิ่งที่จะถือว่า

¹ ธเนศ วงศ์ยานนาวา, **เพศ: จากธรรมชาติ สู่อัจฉริยะ จนถึงสุนทรียะ**, (กรุงเทพมหานคร: มติชน, 2551).

² เสกสัน ศรีวัฒนานุกุลกิจ, **สังคมศาสตร์**, ม.ป.ท., ม.ป.พ, หน้า 2.

เป็นความรู้ก็คือระบบคิดที่สร้างขึ้นมาจากความเข้าใจในปรากฏการณ์ต่างๆ ที่สามารถทดสอบได้กับประสาทสัมผัสต่างของมนุษย์ เช่น ตา หู จมูก ลิ้น และผิวหนัง โดยวิธีการสังเกตจากปรากฏการณ์เชิงประจักษ์จากภายนอกเท่านั้น และนอกจากนี้ Francis Bacon ยังกล่าวต่อไปอีกว่านอกจากกระบวนการแสวงหาความรู้ด้วยวิธีการสังเกตดังกล่าวแล้ว การแสวงหาความรู้ยังต้องอาศัยวิธีการศึกษาที่มุ่งเน้นการทดสอบพิสูจน์ หรือการนำไปสู่ข้อสรุปแบบจำลอง หรือแนวคิดทฤษฎีที่สร้างขึ้น เป็นต้น ดังนั้นลักษณะที่สำคัญของความรู้ที่เป็นศาสตร์ก็คือ ต้องปลอดจากอคติของผู้แสวงหา และชุดของความรู้ต่างๆที่อยู่บนพื้นฐานของศาสตร์นั้นต้องมีลักษณะเป็นการทั่วไปสามารถอธิบายปรากฏการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นได้ตลอดเวลาและทุกสถานที่³

ดังนั้นจะเห็นว่าวิธีการศึกษาแบบวิทยาศาสตร์นั้นจะให้ความสำคัญกับสิ่งที่มนุษย์สามารถพิสูจน์ได้ทางประสาทสัมผัสเท่านั้น ซึ่งลักษณะดังกล่าวจะนำเอาข้อมูลที่ได้ไปจัดทำเป็นทฤษฎีและใช้เป็นกรอบในการมองปรากฏการณ์ในด้านต่างๆของสังคม ซึ่งทำให้การอธิบายในบางครั้งวิทยาศาสตร์เองก็ไม่สามารถให้คำตอบเกี่ยวกับปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับความเชื่อ ค่านิยม ประเพณี หรือสิ่งที่เหนือธรรมชาติได้ ซึ่งถ้ากล่าวอย่างง่ายก็คือ การที่ความรู้ทางวิทยาศาสตร์นั้นจะให้ความสำคัญในการอธิบายลักษณะทางกายภาพที่มีความเป็นวัตถุมากกว่าที่จะมุ่งแสวงหาคำอธิบายในด้านของจิตใจ

2.ความเป็นศาสตร์ทางสังคม

ศาสตร์ทางด้านสังคม (A Science of Society) ได้พัฒนาและเป็นที่ยอมรับเป็นการทั่วไปในศตวรรษที่ 18 โดยมีนักปรัชญาชาวฝรั่งเศส คือ Auguste Comte ซึ่งเป็นนักคิดที่สำคัญในการริเริ่มวางรากฐานเชิงความคิดให้กับศาสตร์ทางสังคม โดยที่ Auguste Comte พยายามเสนอว่าสังคมเป็นสิ่งที่อยู่จริงและสามารถที่จะค้นพบได้ด้วยวิธีการศึกษาเช่นเดียวกับนักวิทยาศาสตร์ธรรมชาติที่สามารถค้นพบกฎทางธรรมชาติ กล่าวคือการศึกษาในเชิงศาสตร์ทางสังคมจะต้องเชื่อและถือว่าปรากฏการณ์ทางสังคมสามารถที่ศึกษาได้โดยผ่านแนวคิดปฏิฐานนิยม (Positivism) โดยการศึกษาจะเป็นการศึกษาเชิงสังคมวิทยา มองว่าสังคมมีอยู่สองส่วน คือ สังคมสถิต และ สังคมพลวัต โดย Auguste Comte ให้ความสำคัญในการค้นคว้าหาความรู้เชิงสังคมวิทยาว่าจำเป็นต้องดำเนินการผ่านวิธีทางวิทยาศาสตร์ (Scientific Method) โดยเฉพาะวิธีการสังเกต การทดลอง การวิเคราะห์เปรียบเทียบ และการศึกษาเชิงประวัติศาสตร์ เป็นต้นในการศึกษาด้านความเป็นศาสตร์ทางสังคมนั้นจึงมีความหลากหลายและสามารถนำไปใช้อธิบายเหตุการณ์หลายๆที่เกิดขึ้นในสังคมได้ เช่น

ทาลคอตต์ พาร์สันส์ ที่อธิบายปรากฏการณ์ทางด้านสังคมโดยใช้สำนักคิดโครงสร้าง-หน้าที่ คือ สังคมถูกพิจารณาว่าเปรียบเสมือนระบบกลไกอันหนึ่งที่ขับเคลื่อนไปตามพลังของสังคมที่กำหนดอยู่เบื้องหลัง

มาร์กซ์ และนักสังคมวิทยาสานักมาร์กซ์มีกล่าวว่า สังคมเป็นเวทีของความขัดแย้งและเป็นอาณาบริเวณของการแย่งชิงอำนาจระหว่างกลุ่มพลังต่างๆและต้องการที่จะเปลี่ยนแปลงสังคม

เอมิล เดอร์ไคม์ มุ่งสนใจศึกษาวิเคราะห์การศึกษาปัญหาการจัดระเบียบทางสังคม และมองว่าการกระทำของบุคคลเป็นผลมาจากโครงสร้างทางสังคมหรือพลังทางสังคม

แมกซ์ เวเบอร์ ให้ความสนใจเกี่ยวกับการศึกษาในระดับของการกระทำทางสังคม (Social Action) และเน้นการวิเคราะห์ตีความเข้าใจความหมายเชิงอัตวิสัย ที่ปัจเจกหรือกลุ่มบุคคลหนึ่งๆ นิยามให้ความหมายต่อการกระทำทางสังคมของพวกเขา ภายใต้เงื่อนไขสถานการณ์หนึ่งๆเป็นสำคัญ⁴

³ สันต์ ปัญญาแก้ว, พัฒนาการของศาสตร์ทางสังคม, ในแนวความคิดพื้นฐานทางสังคมและวัฒนธรรม, (เชียงใหม่:ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2548), หน้า 19.

⁴ เรื่องเดียวกัน, หน้า 19-33.

การอธิบายเรื่องความหลากหลายทางเพศในมิติด้านวิทยาศาสตร์และมิติด้านสังคมศาสตร์

การแปลงเพศในบริบทของความหลากหลายทางเพศกับมุมมองที่เห็นต่างระหว่างวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์ต้องพยายามเข้าใจในเรื่องของความหลากหลายทางเพศในมิติของการอธิบายที่เป็นวิทยาศาสตร์และในมิติของการอธิบายแบบสังคมศาสตร์ เพราะจะทำให้เห็นว่าสังคมนั้นมีความคิดเห็นอย่างไรในเรื่องของความหลากหลายในเรื่องเพศ ซึ่งในที่นี่ก็ย่อมเกี่ยวข้องโดยตรงกับการเปลี่ยนแปลงจาก “เพศชายไปสู่การเป็นเพศหญิง” ซึ่งการศึกษาในบทความนี้ไม่เพียงแต่ต้องการเห็นความเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกายของผู้ชายที่กลายมาเป็นผู้หญิง แต่ยังให้ความสำคัญกับเรื่องของบทบาทที่เปลี่ยนไปนั้นสังคมจะยอมรับได้หรือไม่ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องศึกษาคำอธิบายเกี่ยวกับความหลากหลายทางเพศที่เกิดขึ้นในสังคม โดยแบ่งออกเป็นกรอธิบายโดยหลักการศึกษาด้านวิทยาศาสตร์ และการอธิบายโดยหลักการทางด้านสังคมศาสตร์ซึ่งจะอธิบายเชิงมานุษยวิทยาเป็นส่วนใหญ่

ความสำคัญของความหลากหลายทางเพศ

ความคิดเรื่อง “ความหลากหลายทางเพศ” เกี่ยวข้องกับแนวคิดทฤษฎีที่ใช้ทำความเข้าใจพฤติกรรมอัตลักษณ์และการปฏิบัติทางเพศของมนุษย์ซึ่งสิ่งเหล่านี้มีการถกเถียงกันมายาวนานในประวัติศาสตร์เท่าที่ผ่านมามีความคิดเรื่อง “ความหลากหลายทางเพศ” เป็นความคิดที่ต้องการเปิดพื้นที่ให้กับการแสดงตัวตน หรือ อัตลักษณ์ทางเพศของมนุษย์ซึ่งไม่จำเป็นต้องเป็นไปตามบรรทัดฐานและกฎเกณฑ์ของสังคม

ดังนั้น การทำความเข้าใจ “ความหลากหลายทางเพศ” จึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญ เพราะจะช่วยให้เข้าใจถึงค่านิยม ความเชื่อ โลกทัศน์ และขนบธรรมเนียมประเพณีที่หล่อหลอมให้มนุษย์แสดงอัตลักษณ์ทางเพศ อย่างไรก็ตาม “ความหลากหลายทางเพศ” ยังเป็นประเด็นที่มีการถกเถียงในเชิงแนวคิดทฤษฎีจากความคิดต่าง ๆ ในสังคมตะวันตก ซึ่งแบ่งออกเป็นสองขั้วใหญ่ ๆ สองขั้ว ระหว่างขั้วที่เชื่อในระบบสองเพศ หรือ ความเป็นเพศตามธรรมชาติที่มีเพียงเพศชายและเพศหญิงเท่านั้น และจะปฏิเสธหรือตำหนิการแสดงอัตลักษณ์ พฤติกรรมทางเพศที่ไม่ตรงกับเพศตามธรรมชาติ กับขั้วที่เชื่อว่ามนุษย์สามารถแสดงพฤติกรรม อารมณ์ความรู้สึก และอัตลักษณ์ทางเพศได้หลากหลายโดยไม่จำเป็นต้องผูกติดอยู่กับเพศตามธรรมชาติหรือเพศสรีระ ดังนั้นในปัจจุบันเราควรที่สนับสนุนให้ทุกคนมองเรื่อง “เพศ” (การแสดงพฤติกรรม อารมณ์ และอัตลักษณ์) แบบเปิดใจกว้างโดยทำความเข้าใจจากแนวคิดทฤษฎีต่าง ๆ เพื่อที่จะทำให้เห็นว่า “ความหลากหลายทางเพศ” เป็นเรื่อง “ปกติ” ที่ทำให้มนุษย์สามารถแสดงอารมณ์ความรู้สึกต่าง ๆ ได้ตามที่เขาคิดว่ามีคุณค่าสำหรับการดำรงชีวิตอยู่ในสังคม⁵

การอธิบายปรากฏการณ์เรื่องการแปลงเพศแบบวิทยาศาสตร์

ลักษณะของการแปลงเพศในมุมมองแบบวิทยาศาสตร์ก็หนีไม่พ้นของการอธิบายความจริงเชิงประจักษ์นิยมของ ฟรานซิส เบคอนโดยใช้วิธีการศึกษาโดยวิธีการวิทยาศาสตร์ (Scientific Method) โดยทุกสิ่งทุกอย่างจะต้องสัมผัสได้ทางประสาททั้งห้า ได้แก่ ตา หู จมูก ลิ้น และร่างกาย โดยมองว่าสิ่งที่ศึกษานั้นมีลักษณะเป็นธรรมชาติซึ่งไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ โดยมีการค้นคว้าหาข้อพิสูจน์โดยการสังเกต ตั้งสมมุติฐาน และนำไปสู่การสร้างทฤษฎี เพื่อเป็นกรอบแนวคิดในการอธิบายปรากฏการณ์ต่าง ๆ โดยมีความเชื่อว่าอะไรที่เป็นธรรมชาติไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ ซึ่งภาพตัวอย่างการศึกษานั้นก็ย่อมพิสูจน์ได้ว่าการแปลงเพศจากเพศชายมาเป็นเพศหญิงนั้นซึ่งไม่เหลือความเป็นผู้ชายลักษณะทางสรีระเหมือนผู้หญิงทุกอย่าง ยกเว้นเรื่องของระบบสืบพันธุ์ซึ่งเป็นข้อจำกัดของการแปลงเพศนี้ซึ่งไม่แน่นอนในอนาคตอาจจะพัฒนาเทคโนโลยีให้บุคคลที่ผ่านการแปลงเพศแล้วสามารถตั้งท้องมีบุตรก็เป็นได้ ซึ่งแต่นั้นก็ไม่ใช่ประเด็น

ประเด็นที่สำคัญของปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นนั้นคือ การแปลงเพศนั้นได้ทำลายความเป็นมนุษย์ที่ธรรมชาตินั้นให้มาโดยที่มนุษย์ต้องการที่จะเปลี่ยนแปลงโดยมีนัยยะว่าฝืนธรรมชาติซึ่งลักษณะการกระทำในลักษณะนี้ก็เป็นการทำ

⁵ นฤพนธ์ ต้วงวิเศษ, (ม.ป.ป.), แนวคิดทฤษฎี “ความหลากหลายทางเพศ”, ค้นเมื่อ 3 สิงหาคม 2559, จาก http://www.sac.or.th/main/article_detail.php?article_id=186&category_id=27, หน้า 1.

ทายองค์ความรู้เรื่องวิทยาศาสตร์อีกเหมือนกัน สาเหตุของการพัฒนาความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ที่ส่งผลให้วิทยาการทางการแพทย์พัฒนาจนสามารถแปลงเพศมนุษย์ได้ก็คือ ความอยากรู้อยากเห็น ซึ่งความคิดเหล่านี้เป็นมรดกทางความคิดที่สืบทอดมาตั้งแต่ยุคกรีกที่มีการแสวงหาความรู้โดยการตั้งคำถาม เช่น โสเครติส ซึ่งเรียกว่ายุคของนักปรัชญาและวิชาปรัชญานั้นเองก็ทำให้เกิดความรู้แบบวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์ ดังนั้นความรู้เหล่านี้ได้มาประทุขึ้นอีกครั้งในยุคของความสว่างทางปัญญา (Enlightenments) โดยมีการพัฒนาความรู้ต่างๆในยุคกรีก โรมัน ขึ้นมาต่อยอดใช้ใหม่ หลังจากมนุษย์ถูกรอบงำทางศาสนาจักรมาอย่างยาวนาน การพัฒนาความรู้นั้นก็ยังมีหลายเรื่องออกไป เช่น เรื่องทางโลก ธรรมชาติ การเมือง เป็นต้น ซึ่งการศึกษาแบบวิธีการวิทยาศาสตร์ (Scientific Method) โดยฟรานซิส เบคอน อยู่ในช่วงนี้ รวมไปถึง Descartes ที่อธิบายว่า ความรู้หรือความคิดทำให้เรารู้ว่ามีสิ่งอื่นอยู่ และมนุษย์ควรที่จะตั้งคำถามและข้อสงสัยโดยที่พยายามค้นหาความจริงและสร้างคำอธิบายต่างๆ ซึ่งทั้งสองจะเป็นพวกนักคิดเชิงปรัชญา

ดังนั้นสิ่งที่ท้าทายธรรมชาติที่แตกต่างไปจากรอบอธิบายอย่างดั้งเดิมที่ว่ามนุษย์มีความผูกพันกับธรรมชาตินั้น และธรรมชาติเป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงไม่ได้มันซึ่งในนั้นก็หมายถึงเรื่องเพศด้วยโดยเฉพาะเพศที่ได้มาจากการกำเนิด โดยสาเหตุเกิดจากหลังการปฏิวัติอุตสาหกรรมนั้นเกิดความตื่นตัวทางด้านวิทยาศาสตร์ โดยสิ่งที่น่าสนใจและเป็นสาเหตุทำให้เกิดการแปลงเพศในปัจจุบันขึ้นก็คือ

- การที่มนุษย์ต้องการควบคุมธรรมชาติ
- ต้องการทำนายสิ่งที่เกิดขึ้น

ดังนั้นความแน่วคิดที่เป็นรากฐานต่อการตัดสินใจในการพัฒนาวงการการแพทย์โดยเฉพาะเรื่องการแปลงเพศนั้นก็มาจากการต้องการเปลี่ยนแปลงและควบคุมธรรมชาติ ซึ่งแตกต่างจากนักคิดปรัชญาในยุคโบราณที่มองว่าธรรมชาติเป็นสิ่งที่ไม่สามารถเปลี่ยนได้

การอธิบายปรากฏการณ์เรื่องการแปลงเพศแบบสังคมศาสตร์

การแปลงเพศในแบบของสังคมศาสตร์นี้จะอาศัยองค์ความรู้ทางด้านมานุษยวิทยาที่กล่าวว่า เพศสภาพเป็นส่วนหนึ่งของโครงสร้างทางสังคมเป็นการจัดการทางสังคมของความแตกต่างทางเพศโดยในที่นี้จะชี้ให้เห็นของบทบาทระหว่างชายหญิง โดยที่สามารถแปรเปลี่ยนไปตามกาลเวลาและสถานที่ ความแตกต่างระหว่างเพศชายกับเพศหญิงในฐานะความคิดทางด้านสังคมศาสตร์นั้นจะเชื่อว่า ความแตกต่างทางด้านสรีระนั้นจะนำไปซึ่งความแตกต่างกันด้านอื่นๆ ด้วยไม่ว่าจะเป็นด้านสติปัญญา ความสามารถ ความถนัด จิตใจและอารมณ์ ความเชื่อที่ว่านี้ได้ส่งผลสืบต่อกันมาเป็นเวลานานแล้ว ความแตกต่างดังกล่าวมักถูกมองว่าเป็นความแตกต่างตามธรรมชาติ ซึ่งหมายถึงไม่สามารถที่จะเปลี่ยนแปลงได้ การเชื่อที่ว่าผู้หญิงมีความแตกต่างจากผู้ชายได้นำไปสู่สถานะของผู้หญิงที่ด้อยกว่าผู้ชาย และที่สำคัญองค์ความรู้ที่สร้างความหมายให้กับความแตกต่างทางด้านร่างกายนี้จะมีความสัมพันธ์ซับซ้อนในทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และจิตวิทยา ระหว่างผู้ชายและผู้หญิง ดังนั้นเพศสภาพจึงกลายเป็นส่วนหนึ่งของโครงสร้างทางด้านสังคมของความแตกต่างระหว่างเพศในด้านต่างๆซึ่งกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ วัฒนธรรมสร้างความเป็นผู้หญิงและความเป็นผู้ชายขึ้นและวัฒนธรรมก็เป็นตัวที่สร้างเพศสภาพ และเป็นตัวบ่งบอกว่าเราควรปฏิบัติอย่างไร คิดอย่างไร และเราควรจะทำหวังอะไรจากผู้อื่น และเมื่อวัฒนธรรมเป็นผู้กำหนดความเป็นผู้หญิงความเป็นผู้ชาย ดังนั้นวัฒนธรรมจึงเป็นกฎเหล็กที่สำคัญที่ควบคุมว่าผู้หญิงและผู้ชายควรทำตัวอย่างไร ด้วยเหตุของการที่ความเป็นผู้หญิงหรือชายนั้นถูกสร้างจากวัฒนธรรมในสังคมหนึ่ง ๆ ดังนั้นความเป็นผู้หญิงหรือความเป็นผู้ชายก็ย่อมจะมีการเปลี่ยนแปลงตามสังคมในช่วงเวลาและสถานที่ที่แตกต่างกันออกไป⁶

⁶ วารุณี ภูริสินสิทธิ์, เพศสภาพในแนวความคิดพื้นฐานทางสังคมและวัฒนธรรม, (เชียงใหม่: ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2548), หน้า 236.

เพศสภาพจึงเป็นความคิดรวบยอดที่แตกต่างจากเรื่องบทบาททางเพศ เพราะเพศสภาพมีความหมายกว้างกว่าบทบาททางเพศ โดยที่บทบาททางเพศหมายถึงแบบแผนต่างๆ ที่แสดงออกถึงความสัมพันธ์ของเพศสภาพ เช่น บทบาทในการดูแลลูกเป็นของผู้หญิง บทบาทในการทำงานหาเลี้ยงครอบครัวเป็นของผู้ชาย แต่เพศสภาพมีความหมายมากกว่านั้นคือ การทำความเข้าใจต่อเพศสภาพต้องไม่ลดลงเพียงการทำความเข้าใจเรื่องบทบาทของการแสดงออกของบทบาทในสังคมเท่านั้น ในความสัมพันธ์ชายยังมีมุมมองอื่นๆ ที่ไม่ได้สะท้อนออกมาในเรื่องของบทบาทดังกล่าว เช่นการที่ผู้หญิงรู้สึกว่าการตนเองดีไปกว่าผู้ชาย ความรู้สึกที่ต้องพึ่งพิงผู้ชาย ความรู้สึกที่ต้องการมีผู้ชายในชีวิตทำให้ชีวิตมีความสมบูรณ์ขึ้น

ด้วยเหตุนี้สังคมในปัจจุบันได้ถูกจัดความสัมพันธ์แบบคู่ตรงข้ามระหว่างผู้หญิงและผู้ชายในการมีวัฒนธรรมในการกำหนดบทบาทระหว่างผู้ชายและผู้หญิง ดังนั้นจึงเกิดคำถามขึ้นมาว่าเพศที่แปลกแยกจากผู้หญิงและผู้ชายอยู่ส่วนไหนของสังคมและในสังคมนั้นได้มีการวางบทบาทในการแสดงออกให้กับกลุ่มคนเหล่านี้หรือไม่ ซึ่งความแปลกแยกในเรื่องเพศที่ไม่ใช่ผู้หญิงและผู้ชายนั้นส่วนหนึ่งก็เป็นผลมาจากการขัดเกลาทางด้านสังคมที่ทำให้เกิดลักษณะเพศที่แปลกแยกนี้

อย่างไรก็ตามนั้นจากสาเหตุการอธิบายเรื่องเพศขององค์ความรู้ทางด้านสังคมศาสตร์นั้นก็พยายามอธิบายโดยใช้กรอบแนวคิดทางด้านมานุษยวิทยาเป็นกรอบในการอธิบายซึ่งหลักๆก็จะพูดถึงเรื่องวัฒนธรรมเป็นตัวการที่สำคัญที่กำหนดบทบาทผู้หญิงและผู้ชาย แต่ในเรื่องนี้ปรากฏการณ์ในเรื่องของการแปลงเพศนั้นการอธิบายทางสังคมศาสตร์ได้ให้ความหมายและคำอธิบายที่กว้างไปกว่าการมองเพียงเรื่องลักษณะทางชีววิทยาและสรีระอย่างองค์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์อธิบายไว้ โดยความรู้ทางด้านสังคมนั้นจะให้ความสำคัญในเรื่องของค่านิยม ความคิด ประเพณีความเชื่อ วัฒนธรรมที่เป็นตัวกำหนดบทบาทของกลุ่มเพศที่สามขึ้นมาแล้วนำไปสู่การแปลงเพศ ดังนั้นการอธิบายในเรื่องของความหลากหลายทางเพศและการแปลงเพศในทางสังคมศาสตร์นั้นจะใช้ความรู้เรื่องเพศสภาพ (Gender) เป็นตัวชี้ว่าอะไรเป็นผู้หญิงอะไรเป็นชาย นอกจากนี้ยังมีกลุ่มพวกนักวิชาการด้านสตรีนิยมที่ออกมาให้ความเห็นในเรื่องของที่มาเพศที่แปลกแยกที่เกิดขึ้นในสังคมนั้นเกิดจากสาเหตุอะไร ซึ่งกลุ่มสตรีนิยมนี้พยายามใช้ทฤษฎีเพศแปลกแยก อธิบายว่าการแสดงบทบาททางเพศไม่สามารถจัดหมวดหมู่ได้ แต่เป็นเรื่องของ “กระบวนการ” เพศสภาพ หรือการแสดงออกทางเพศเป็นเรื่องของการประดิษฐ์ มิใช่สิ่งที่มีอยู่ได้ด้วยตัวเอง ทฤษฎีเพศแปลกแยกสนใจการใช้ชีวิตทางเพศของบุคคล และศึกษาว่ามนุษย์แสวงหาตัวตนทางเพศอย่างไร มีพฤติกรรมทางเพศอย่างไร แสดงอารมณ์ความรู้สึกทางเพศอย่างไร การผันแปรทางเพศไม่ใช่เรื่องของการเบี่ยงเบน แต่เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เปลี่ยนแปลงไปของบุคคล บุคคลในฐานะเป็น “ผู้แสดง” (Agency) เป็นสิ่งที่สำคัญในการทำความเข้าใจว่าเพศถูกแสดงออกอย่างไร ทฤษฎีนี้ยังเป็นการริ่สร้าง และคิดใหม่เกี่ยวกับอำนาจและอัตลักษณ์ทางเพศ

การให้คำอธิบายในมุมมองของสังคมศาสตร์ในเรื่องของความหลากหลายทางเพศนั้นจึงย่อมไม่ปรากฏออกมาในลักษณะของรูปธรรมเพราะจากตัวอย่างการที่บุคคลผ่านการแปลงเพศมานั้นย่อมเห็นว่าลักษณะทางสรีระเป็นผู้หญิงซึ่งแทบแยกไม่ออกกว่าที่เคยเป็นผู้ชายมาก่อน ซึ่งในทางวิทยาศาสตร์อาจยอมรับว่าบุคคลนั้นเป็นผู้หญิงจริงๆซึ่งอ้างจากลักษณะทางกายภาพ (ยกเว้นข้อจำกัดในการสืบพันธุ์) แต่ในทางสังคมศาสตร์นั้นต้องถือว่าเรื่องนี้เป็นเรื่องของความรู้สึกและมีผลกระทบต่อบทบาทในหน้าที่ในสังคม ฉะนั้นเรื่องของการที่บุคคลแปลงเพศแล้วจะถูกยอมรับว่าเป็นผู้หญิงจริงๆนั้นเป็นไปได้ยากโดยเฉพาะในสังคมไทย เพราะว่าแม้แต่ลักษณะร่างกาย หน้าเสียง กริยาท่าทาง รสนิยมทางเพศ จะเป็นผู้หญิง แต่การรับรู้ของบุคคลรอบข้างและคนในสังคมก็ยังคงมองว่าบุคคลนั้นเป็นผู้ชายอยู่ดี ซึ่งในที่นี้มันก็เป็นผลเนื่องมาจากการศึกษาวิธีการรับรู้หรือองค์ความรู้ทางสังคมนั้นมันได้ถูกเชื่อมโยงเข้ากับ ค่านิยม ความเชื่อ ประเพณี และวัฒนธรรม ดังนั้นในการพิสูจน์หาข้อเท็จจริงในความรู้ที่มันจึงไม่สามารถพิสูจน์หรือคำนวณออกมาในรูปแบบของการประจักษ์เหมือนกับวิทยาศาสตร์ ซึ่งองค์ความรู้ในด้านสังคมศาสตร์ที่เกี่ยวกับเพศรวมถึงการแปลงเพศนั้นเป็นเรื่องของความซับซ้อนทางความคิดที่ถูกผลิตขึ้นโดยที่อาจมีความแตกต่างกันในแต่ละบริบทของสังคมซึ่งไม่เหมือนกับทฤษฎีทางวิทยาศาสตร์ที่สามารถอธิบายปรากฏการณ์นั้นได้เป็นการทั่วไป ด้วยเหตุนี้การอธิบายในเรื่องการแปลงเพศ

ในมุมมองของสังคมศาสตร์จึงเป็นเรื่องที่พูดถึงเรื่องบทบาทหน้าที่และกระบวนการขัดเกลาทางสังคมที่ทำให้เกิดปรากฏการณ์นี้ และค่อนข้างที่ไม่ให้การยอมรับในเรื่องของการแปลงเพศที่เกิดขึ้นในสังคมเพราะเป็นเรื่องเกี่ยวกับการกระทบเกี่ยวกับบทบาทของบุคคลหนึ่งที่ต้องแสดงในสังคมแต่ก็มีในบางสังคมที่ไม่ได้ยึดติดในเรื่องของค่านิยมความเชื่อต่างๆ โดยเป็นสังคมที่ยอมรับความหลากหลายดังกล่าวนั้นการแปลงเพศจากชายเป็นหญิงก็ยอมรับที่ยอมรับได้เพราะถือว่ามิอวัยวะเพศหญิงและมีลักษณะทางสรีระเป็นผู้หญิง โดยที่ตระหนักในเรื่องความสิทธิเท่าเทียมกันของบุคคลนั้นรวมไปถึงการมองว่าบุคคลที่ผ่านการแปลงเพศนั้นจะต้องได้รับสิทธิและบทบาทให้ตรงตามเพศที่เปลี่ยนแล้วโดยมีการออกกฎหมายรองรับเป็นต้น ซึ่งในเรื่องการอธิบายด้วยสังคมศาสตร์นี้จะเห็นว่ามีทฤษฎีและข้อค้นพบและขึ้นอยู่กับสังคมนั้นๆ ด้วย

สรุป

การศึกษาเรื่องการแปลงเพศในบริบทของความหลากหลายทางเพศกับมุมมองที่เห็นต่างระหว่างวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์นั้นเป็นการศึกษาภาพสะท้อนของปรากฏการณ์ทางสังคมที่เกิดขึ้นซึ่งในที่นี้ก็คือการแปลงเพศโดยที่เห็นในเรื่องของการที่เพศชายนั้นผ่าตัดแปลงเพศเป็นผู้หญิง ซึ่งการศึกษาในครั้งนี้จะใช้มุมมองที่อธิบายการแปลงเพศดังกล่าวโดยอธิบายเชื่อมโยงเข้ากับเรื่องของความหลากหลายทางเพศที่มีอยู่ในสังคมนั้นโดยพยายามจะอธิบายว่าปรากฏการณ์ดังกล่าวที่เกิดขึ้นนั้นส่งผลต่อการรับรู้ของสังคมอย่างไร ซึ่งการศึกษาในครั้งนี้เพื่อมีจุดมุ่งหมายที่จะหาคำตอบจากองค์ความรู้ทั้งในแบบวิทยาศาสตร์และองค์ความรู้แบบสังคมศาสตร์ และมองว่าทั้งสององค์ความรู้ดังกล่าวนี้มีการอธิบายปรากฏการณ์ในเรื่องการแปลงเพศนี้แตกต่างกันอย่างไร

การอธิบายในเรื่องของการแปลงเพศในมุมมองแบบวิทยาศาสตร์นั้นจะให้ความสำคัญกับลักษณะภายนอกหรือสรีระเป็นสิ่งสำคัญ เพราะเรื่องของการพัฒนาเทคโนโลยีทางการแพทย์ซึ่งทำให้มนุษย์นั้นสามารถแปลงเพศจากเพศหนึ่งไปสู่อีกเพศหนึ่งได้นั้นก็เป็นผลมาจากความรู้ทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งในที่นี้หลังจากเกิดการแปลงแปลงเพศแล้ววิทยาศาสตร์ทำให้สังคมรับรู้ว่าการแปลงมาแล้วนั้นไม่ใช่เพศเดิมอีกต่อไป เช่น การที่เพศชายคนหนึ่งต้องการที่จะทำการผ่าตัดแปลงเพศตนเองให้เป็นเพศหญิงและเมื่อผ่าตัดสำเร็จแล้วนั้น ทำให้คนนั้นมีลักษณะทางสรีระทุกอย่างเหมือนผู้หญิง (ยกเว้นข้อจำกัดเรื่องการสืบพันธุ์) ซึ่งในที่นี้ความรู้แบบวิทยาศาสตร์บอกกับสังคมว่านี่คือผู้หญิงเพราะมีลักษณะทางสรีระเหมือนผู้หญิงครบถ้วน นอกจากนี้ความรู้แบบวิทยาศาสตร์นั้นก็ยังอ้างถึงอำนาจของตนเองที่ใช้การศึกษาโดยวิธีทางวิทยาศาสตร์ (Scientific Method) ที่เน้นการแสวงหาความรู้ด้วยการสังเกต ทดลองและสร้างทฤษฎีเพื่อเป็นกรอบอธิบายปรากฏการณ์นั้นๆ ซึ่งอำนาจดังกล่าวนั้นก็คือ บอกให้สังคมว่าสิ่งไหนปกติ หรือ สิ่งไหนไม่ปกติ ดังนั้นในเรื่องของความหลากหลายทางเพศนั้นความรู้แบบวิทยาศาสตร์นั้นบอกว่ามันเป็นความผิดปกติของร่างกายและจิตใจ ดังนั้นในการแปลงเพศให้บุคคลนั้นมีสรีระร่างกายให้ตรงกับจิตใจนั้นเป็นการรักษาอาการผิดปกติจากธรรมชาตินี้ โดยความรู้แบบวิทยาศาสตร์กำลังจะบอกให้สังคมรู้ว่าเรื่องการแปลงเพศให้เพศหนึ่งกลายเป็นอีกเพศหนึ่งนั้นเป็นวิธีการรักษาผู้ที่ผิดปกติทางร่างกายและจิตใจให้มีร่างกายและจิตใจตรงกัน ดังนั้นจากความคิดดังกล่าวมันสะท้อนให้เห็นว่าวิธีการทางวิทยาศาสตร์มองผู้ที่ต้องการแปลงเพศเป็นผู้ป่วยที่ต้องทำการรักษาให้หายเท่านั้น โดยไม่ได้คำนึงถึงเรื่องความต้องการหรือบริบททางสังคมต่างๆมาช่วยในการอธิบาย ซึ่งก็เท่ากับว่าการมองคนเป็นเพียงวัตถุสิ่งของ (Matter) ซึ่งศึกษาในฐานะสิ่งที่จับต้องได้ สามารถวัดปริมาณได้ ซึ่งการแปลงเพศนั้นก็ยังเป็นผลของการศึกษาทางวิทยาศาสตร์ที่สามารถควบคุมตัวแปรต่างๆได้

ความต่างที่สังคมศาสตร์มีมุมมองในเรื่องของการแปลงเพศนั้น ก่อนอื่นว่าด้วยเรื่องของสังคมศาสตร์นั้นก็มีความที่มาจากที่เดียวกันกับวิทยาศาสตร์คือความรู้เรื่องปรัชญา และสังคมศาสตร์เองก็เป็นวิธีการศึกษาที่จะทำให้มีวิธีการศึกษานั้นเหมือนกับวิทยาศาสตร์อยู่เหมือนกัน โดยมีนักวิชาการมองว่าการนำเอาวิธีการหาความรู้ทางสังคมโดยใช้กระบวนการแบบเดียวกับวิทยาศาสตร์และพยายามจะสร้างความเป็นศาสตร์ในสังคมเพื่อให้เกิดการยอมรับว่าตนเองนั้นเป็นสังคมศาสตร์ แต่อย่างไรก็ตามนักวิชาการบางกลุ่มก็บอกว่าสังคมศาสตร์ไม่มีวันที่จะพัฒนาเป็นศาสตร์

เช่นเดียวกับวิทยาศาสตร์ได้เพราะ การศึกษาทางสังคมนั้นเป็นเรื่องเกี่ยวกับพฤติกรรม ศีลธรรม ประเพณี วัฒนธรรม และความเชื่อซึ่งสิ่งเหล่านี้ไม่สามารถวัดออกมาหาค่า หรือเห็นได้เชิงประจักษ์นิยม และการศึกษาสังคมหนึ่งๆนั้นก็ย่อมแตกต่างกันไปในแต่ละสังคม ในประเด็นของการอธิบายปรากฏการณ์การแปลงเพศนี้ทางด้านสังคมศาสตร์จะให้ความสำคัญโดยการที่จะเน้นการอธิบายเชิงมานุษยวิทยา และกลุ่มสตรีนิยม ที่มองว่าเรื่องของเพศหรือความหลากหลายทางเพศนั้นเป็นผลจากวัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อ ที่มีผลในการกำหนดบทบาทว่าใครเป็นผู้หญิงหรือใครเป็นผู้ชาย ซึ่งบทบาทที่วัฒนธรรมหล่อหลอมขึ้นมานั้นก็กำหนดหน้าที่ว่าผู้หญิงควรมีหน้าที่อะไรและผู้ชายควรมีหน้าที่อย่างไร และสำหรับเพศที่แปลกแยกนั้นทางด้านสังคมศาสตร์พยายามอธิบายว่าเป็นเรื่องของ การขัดเกลาทางสังคม ซึ่งก็เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงดูของสถาบันครอบครัว ซึ่งก็หมายถึงว่าใครจะเป็นเพศอะไรนั้นก็ขึ้นอยู่กับความคาดหวังของสังคม ดังนั้นในกรณีของการผ่าตัดแปลงเพศนั้นสถานะบทบาททางเพศนั้นจะเปลี่ยนแปลงไปหรือไม่ โดยความรู้ทางด้านสังคมศาสตร์สะท้อนความคิดจากปรากฏการณ์นี้ให้สังคมรับรู้ว่าการแปลงเพศในทางสังคมศาสตร์ไม่ได้หมายถึงการแปลงบทบาทหรือสร้างความรับรู้ให้กับสังคมว่าถ้าแปลงเพศแล้วจะได้รับการยอมรับในเพศที่แปลงมานั้น เช่น การที่บุคคลหนึ่งต้องการแปลงเพศจากเพศชายมาเป็นเพศหญิง พอทำการแปลงเพศเสร็จสิ้นแล้วตามความเข้าใจของสังคมและบริบทรอบข้างก็ยังมองว่าบุคคลนั้นเป็นเพศชายอยู่ถึงแม้ว่าสรีระต่างๆในร่างกายจะเป็นผู้หญิงหมดแล้ว ซึ่งในทางสังคมศาสตร์ไม่ได้มีการรองรับบทบาทของเพศที่เกิดจากการแปลงเพศนี้ ซึ่งตัวอย่างที่เห็นได้ชัดก็คือ การที่ผู้ชายเปลี่ยนเพศเป็นผู้หญิงแล้วสังคมไม่มีการยอมรับ เช่น การไม่อนุญาตให้มีการจดทะเบียนสมรส ไม่อนุญาตในการเปลี่ยนคำนำหน้าในเอกสารราชการ และที่สำคัญคือเรียกเกณฑ์ทหาร เป็นต้น ดังนั้นความรู้แบบสังคมศาสตร์ที่สร้างคำอธิบายให้กับสังคมในด้านของการมองว่าปรากฏการณ์ดังกล่าวเป็นเรื่องที่ซับซ้อนเกี่ยวกับศีลธรรม ค่านิยม วัฒนธรรมต่างๆซึ่งต่างกับความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์อย่างสิ้นเชิงด้วยเหตุที่ว่าสังคมไม่ได้รับรองสิทธิและบทบาทของความหลากหลายทางเพศเหล่านี้รวมทั้งผู้ที่ทำการผ่าตัดแปลงเพศมาแล้ว ทำให้กลุ่มคนกลุ่มนี้กลายเป็นผู้ที่ถูกผลักดันให้ไปอยู่ชายขอบของอำนาจทั้งในเรื่องของสิทธิและการเข้าถึงทรัพยากรต่างๆดังนั้นในปัจจุบันจึงเกิดขบวนการเคลื่อนไหวเพื่อเรียกร้องสิทธิต่างๆ โดยมีการรวมตัวกันเป็นสมาคมต่างๆเพื่อผลักดันให้กลุ่มตนเองกลายเป็นที่ยอมรับของสังคม

อย่างไรก็ตามแล้วแต่การศึกษาเรื่องการแปลงเพศในบริบทของความหลากหลายทางเพศกับมุมมองที่เห็นต่างระหว่างวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์ ไม่ว่าจะเป็นการอธิบายแบบวิทยาศาสตร์หรือแบบสังคมศาสตร์ ที่สำคัญเราต้องให้ความสำคัญต่อความหลากหลายทางเพศนี้เพราะกลุ่มคนเหล่านี้ไม่ได้เป็นสิ่งที่แปลกปลอมของสังคมแต่เป็นเรื่องของธรรมชาติที่เกิดขึ้นได้และมีอยู่จริงในสังคมในปัจจุบัน ดังนั้นการที่บุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศหรือผู้ที่ผ่านการแปลงเพศมานั้นไม่ใช่พวกเขาเหล่านั้นเป็นคนที่มีความผิด เพราะสิ่งที่พวกเขาเหล่านั้นเป็นไม่ได้ลดทอนศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ลงและไม่มีใครสามารถนำเครื่องมืออื่น ๆ มาวัดว่าพวกเขาเป็นคนไม่ดี ด้วยเหตุนี้ในสังคมที่มีความหลากหลายทางเพศ ทางเชื้อชาติ และวัฒนธรรมนั้น เราควรจะมองว่ากลุ่มคนเหล่านี้เป็นส่วนหนึ่งของสังคมมีความรู้ความสามารถในการพัฒนาสังคมนั้นนั้น โดยไม่นำกรอบทางด้านศีลธรรมจรรยามาเป็นเส้นแบ่งให้กลุ่มคนเหล่านี้ตกไปอยู่ในสถานะคนชายขอบของสังคม ดังนั้นไม่ว่าจะเป็นคนผิดปกติทางเพศหรือเป็นผู้ที่แปลงเพศมาแล้วควรได้รับสิทธิและเสรีภาพในการดำรงอยู่ในสังคมในฐานะมนุษย์ที่เท่าเทียมกับมนุษย์คนอื่นในสังคม

เอกสารอ้างอิง

กฤตยา อาชวนิจกุล. **จินตนาการใหม่ทางสังคมวิทยา : การประชุมปฏิบัติการ**. นครปฐม: สถาบันวิจัยประชากร และสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล, 2554.

ธเนศ วงศ์ยานนาวา. **เพศ: จากธรรมชาติ สู่วิถีธรรม จนถึงสุนทรีย์**. กรุงเทพมหานคร: มติชน, 2551.

นฤพนธ์ ดั่งวิเศษ. **ความเข้าใจเรื่องเพศ จากแนวคิดที่หลากหลาย**. ค้นเมื่อ 3 สิงหาคม 2559. จาก

http://www.sac.or.th/main/article_detail.php?article_id=186&category_id=27.

นฤพนธ์ ตัวงวิเศษ. แนวคิดทฤษฎี “ความหลากหลายทางเพศ”. ค้นเมื่อ 3 สิงหาคม 2559.

จาก http://www.sac.or.th/main/article_detail.php?article_id=186&category_id=27.

แปลงเพศ...เมื่อกายกับใจไม่ตรงกัน. ค้นเมื่อ 25 สิงหาคม 2559. จาก <http://edunews.eduzones.com/tangmo/9461>.

พัฒนาการทางเพศ. ค้นเมื่อ 25 สิงหาคม 2559. จาก http://www.psyclin.co.th/new_page_76.htm

ปริศรา แซ่ก้วย. เพศวิถี วันวาน วันนี้และวันพรุ่งนี้ที่จะไม่เหมือนเดิม. เชียงใหม่: ศูนย์สตรีศึกษา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2547.

วสันต์ ปัญญาแก้ว. พัฒนาการของศาสตร์ทางสังคม. ในแนวความคิดพื้นฐานทางสังคมและวัฒนธรรม.

เชียงใหม่: ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2548.

วารุณี ภูริสินสิทธิ์. เพศสภาพ. ในแนวความคิดพื้นฐานทางสังคมและวัฒนธรรม. เชียงใหม่: ภาควิชาสังคมวิทยา และมานุษยวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2548.

เศกสิน ศรีวัฒนานุกุลกิจ. สังคมศาสตร์. ม.ป.ท., ม.ป.พ.

สุไลพร ชลวิไล. เพศไม่หนึ่ง: ตัวตน เพศภาวะ เพศวิถี ในมิติสุขภาพ. กรุงเทพมหานคร: คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล, 2550.